

soners Ditring om, at det er ugrundet, vil kunne bringe det til at uddøe. Fæstebefolkningen vil vistnok, man sige saa til den, hvad man vil, vedblive at nære det Gaab, at der under forandrede Tidsomstændigheder dog vil komme en Evangslov, og jeg troer, som Følge deraf, at Agitationen vil blive langt større, hvis det Ændringsforslag, der foreligger her, bliver forkastet, end hvis det skulde blive antaget. I Anledning af hvad den høitærede Indenrigsminister bemærkede med Hensyn til de Høvericommissioner, der bereiste Landet i Slutningen af forrige Aarhundrede, og om, at de ikke havde nogen Lighed med de her foreslaaede Commissioner, da skal jeg tilslade mig den Bemærkning, at jeg heller ikke har fremsat nogen Paastand derom, saameget mindre som jeg idag aldeles ikke har omtalt disse Høvericommissioner. De vare vistnok meget forskellige i deres Natur fra de her foreslaaede Mæglingsscommissioner, men een Ting havde de dog tilfælles med dem, og det er en meget væsentlig Lighed, nemlig den, at de virkede paa samme Maade som de her foreslaaede Mæglingsscommissioner. Deres Virksomhed var meget heldbringende, og de viste netop, hvor Meget der lader sig opnaae ved Mægling; thi der opnaaedes jo ved deres mæglende Virksomhed Forlig paa næsten alle Godser, de bereiste, idet der kun var et ganske ringe Antal, — om jeg huffer ret 22 Godser — paa hvilke man var nødt til at skride ind fra Statens Side med Anvendelse af Evang. Forsaavidt den høitærede Indenrigsminister bemærkede, at Omkostningerne ved de foreslaaede Mæglingsscommissioner vilde være meget betydelige, saa kan jeg ikke ganske dele den Anskuelse. Efter en Calculé, som jeg har anstillet, ville de koste omtrent 10,000 Rbd. aarligt (Stemmer: 10,000 Rbd.?) Ja! det er jo vistnok en betydelig Sum, men, naar man seer hen til det store Formaal, der skulde opnaaes ved dem, forekommer det mig dog ikke, at man kan sige, at det er nogen meget betydelig Bekostning. De Høvericommissioner, der nyligt ere blevne omtalte, kostede i samtlige de Aar, hvori de bereiste Landet, skjøndt rigtignok Antallet af de Godser, de bereiste, var noksaa stort som Antallet af de Godser, disse foreslaaede Mæglingss-

commissioner vilde komme til at bereise, i Alt 28,000 Rdlr. Cour. Den høitærede Indenrigsminister bemærkede, at der fra Rets- og Standspunctet kunde indvendes imod at tilstaae den sidste Fæsters Efterladte, naar de offentlige Stiftelsers Gaarde solgtes ved Fæstledighed ved Auction, en Fjerdedeel af Kjøbesummen, fordi han antog, at Gaardenes Værdi ikke vilde blive forhøiet med en Fjerdedeel, ved at de bleve solgte som fri Eiendom, frie for al Fæstetvang. Derom kan der nu naturligviis være meget forskellige Anskuelser. Den Ene kan antage, at en Gaards Værdi ved at sælges som fri Eiendom vil blive forhøiet med saa og saa stor en Brøk, en Anden, at den vil blive forhøiet med saa og saa stor en Brøk. Mig forekommer det, at der er Grund til at antage, at Gaardens Værdi vil blive forhøiet med et Beløb, der omtrent kan sættes lige med Fjerdedelen af dens Værdi, fordi der jo vil blive en Concurrence fra de større Landeieendomsbesidderes og fra Kjøbstadborgernes Side, naar den, der kjøber Gaarden, ikke er Fæstetvang underkastet, hvilken Concurrence ikke vil kunne finde Sted, hvis Gaarden bliver solgt med paahvilende Fæstetvang, og denne Concurrence vil, troer jeg, forhøie Gaardens Værdi rigeligt med en Fjerdedeel. Derom kunne nu som sagt Meningerne være forskellige; men den, der har en anden Anskuelse, behøver jo blot at stille et Ændringsforslag, hvori han foreslaaer en Nedsættelse af den heromhandlede Brøk.

Madvig: Jeg skal ikke trætte Thinget med at gaae ind paa Spørgsmaalet om en Evangsafføsningslov i Almindelighed, som forekommer mig kun i ringe Grad at foreligge, efterat et Udvalg paa 9 Medlemmer har, med Undtagelse af 1 Medlem, erklæret sig imod et dertil sigtende Forslag. Jeg skal derfor blot dvæle ved det Ændringsforslag, der for Dieblisset foreligger til Behandling. Forsaavidt den ene Deel af dette Forslag gaaer ud paa at indføre en Evangsafføsning ved de offentlige Stiftelsers Gods og ved det beneficerede Gods, saa troer jeg, at man maa indrømme, at der ikke med Nødvendighed af en tvungen Afføsning for dette Gods følger en tvungen Afføsning for det private Fæstegods; thi det